

BASKETBALL
NEDERLAND

NEDERLANDSE BASKETBALL BOND

HANDLEIDING DEELNEMERS BS3

VERSIE 2020-04

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Toelating	3
3.	Studieduur	3
4.	Opleidingstraject	4
4.1.	Workshop 1: Basketballinzicht.....	4
4.2.	Workshop 2: Spelregelkennis.....	4
4.3.	Workshop 3: Arbitragetechniek en Begeleiding.....	5
4.4.	Workshop 4: Leiderschap & Sportiviteit.....	5
4.5.	Portfolio.....	6
4.6.	Praktijktoets.....	6
5.	Vervolg	7
Bijlage 1.	Tips voor begeleiders	8
Bijlage 2.	Praktijktoetsformulier BS3	9
	Praktijktoetsformulier BS3 Uitwerking van de toetsonderdelen	10
Bijlage 3.	Competentiematrix BS3	12
Bijlage 4.	Overzicht arbitragetechniek BS3	17

1. INLEIDING

In dit document voor de opleiding tot Basketball Scheidsrechter niveau 3 (BS3) staat beschreven hoe het BS3 diploma behaald kan worden. De opleiding tot BS3 is een vervolg op de BS2 (of F-) opleiding.

Een BS3 mag officiële wedstrijden binnen de afdeling fluiten, waarvoor de afdelingswerkgroep arbitrage de planning doet.

In de opleiding komen de volgende zaken aan bod:

- > De beginselen van arbitragetechniek
- > Het gebruik van de juiste signalen
- > Een verdieping op de spelregels
- > Meer over techniek en tactiek van het basketball
- > Hoe je beginnende scheidsrechters kunt begeleiden
- > Hoe je omgaat met spelers, coaches en publiek
- > Hoe je wedstrijden sportief laat verlopen

Bij vragen of onduidelijkheden kan contact worden opgenomen met de medewerker scheidsrechtersopleidingen.

2. TOELATING

Er zijn drie toelatingseisen voor de BS3-opleiding:

- > De deelnemer is lid van de NBB
- > De deelnemer is minimaal 16 jaar oud
- > De deelnemer heeft een BS2- of een F-diploma

De BS3-opleiding is bedoeld voor mensen die als onafhankelijke scheidsrechter wedstrijden op afdelingsniveau willen fluiten. Deelname aan de opleiding is niet vrijblijvend. Er wordt van deelnemers verwacht dat ze aanwezig zijn bij en betrokken zijn tijdens de workshops, dat ze de workshops voorbereiden en dat de praktijkopdrachten worden gedaan.

3. STUDIEDUUR

De BS3-opleiding bestaat uit:

- > Vier workshops (4 x 2,5 uur)
- > Twee wedstrijden fluiten + wedstrijdverslag maken
- > Praktijkexamen fluiten + nabespreking
- > Vier praktijkopdrachten
- > Begeleiden wedstrijd bij vereniging
- > Zelfstudie spelregelkennis en schriftelijke spelregeltoets

In totaal kost de BS3-opleiding je ongeveer 30 uur, verdeeld over vier maanden.

4. OPLEIDINGSTRAJECT

Het opleidingstraject duurt ongeveer vier maanden. Hieronder worden de verschillende onderdelen uit het opleidingstraject toegelicht. Voor de praktijkopdrachten is een Word document [te downloaden](#) via de site van de NBB.

4.1. WORKSHOP 1: BASKETBALLINZICHT

Wat wordt er besproken?

- > Individuele basketballvaardigheden die spelers moeten beheersen om een wedstrijd goed te laten verlopen;
- > De uitvoering van verschillende tactieken, zowel aanvallend als verdedigend;
- > De rol van de coach voor, tijdens en na de wedstrijd;
- > Onderdelen van basketball die voor jou als scheidsrechter van belang zijn.

Wat bereid je voor?

- > Bekijk de [readers over coaching, offense en defense](#) van de opleiding tot Basketball Trainer 2;
- > Schrijf op wat je niet begrijpt of waar je meer van zou willen weten; hier wordt in de workshop op in gegaan.

Wat neem je mee?

- > Sportkleding, pen & papier.

Wat doe je achteraf?

- > Bij deze workshop hoort Praktijkopdracht A. Maak deze opdracht door naar een wedstrijd te gaan kijken;
- > Stuur de opdracht ter beoordeling naar de expert van de workshop;
- > Praktijkopdracht A wordt onderdeel van je portfolio.

4.2. WORKSHOP 2: SPELREGELKENNIS

Wat wordt er besproken?

- > Nieuwe spelregels ten opzichte van BS2-niveau, zoals de schotklokregel;
- > Verdieping van de spelregels, zoals act of shooting en goaltending & interference;
- > Beheersingscriteria die horen bij het toepassen van spelregels.

Wat bereid je voor?

- > Bekijk de spelregels; neem spelregels die je nog niet voldoende kent, door. Gebruik hiervoor het [spelregelboekje](#) of het [Basisboek voor Basketballscheidsrechters](#);
- > Noteer welke spelregels je niet begrijpt en wat je hiervan niet begrijpt, om dit te bespreken in de workshop.

Wat neem je mee?

- > Pen & papier, plus je voorbereiding. Sportkleding is niet nodig.

Wat doe je achteraf?

- > Tijdens workshop 4 wordt de spelregeltoets gemaakt.
- > De uitslag van deze spelregeltoets komt in je portfolio te zitten. Om je portfolio af te ronden, moet deze uitslag voldoende (= minimaal 60 van de 100 punten) zijn.

4.3. WORKSHOP 3: ARBITRAGETECHNIEK EN BEGELEIDING

Wat wordt er besproken?

- > Welke posities neem je in op het veld?
- > Hoe verdeel je de taken en verantwoordelijkheden met je collega?
- > Welke signalen gebruik je?
- > Hoe begeleid je scheidsrechters in de BS2-opleiding?

Wat bereid je voor?

- > Neem de informatie door over '[two-men mechanics](#)'; verdiep je in de posities en verantwoordelijkheden van de leidende en volgende scheidsrechter;
- > Lees de 'Tips voor praktijkbegeleiders' (zie bijlage 1);
- > Bekijk de signalen van een scheidsrechter. Je vindt deze in het [spelregelboekje](#);
- > Bereid vragen voor wanneer zaken onduidelijk zijn. Deze komen in de workshop aan de orde.

Wat neem je mee?

- > Pen & papier
- > Sportkleding
- > Fluitje

Wat doe je achteraf?

- > Bij deze workshop horen Praktijkopdrachten B en C.
Praktijkopdracht B voer je uit door naar een wedstrijd te gaan kijken, en specifiek op de arbitragetechniek te gaan letten.
- > Praktijkopdracht C voer je uit door een BS2 scheidsrechter-in-opleiding, of een scheidsrechter met weinig ervaring, bij jouw vereniging te begeleiden
- > Stuur Praktijkopdracht B en C (met het begeleidingsformulier van de andere scheidsrechter) naar de expert van de workshop ter beoordeling.
- > De praktijkopdrachten worden onderdeel van je portfolio.

4.4. WORKSHOP 4: LEIDERSCHAP & SPORTIVITEIT

Wat wordt er besproken?

- > Hoe communiceer je effectief met spelers en coaches?
- > Hoe corrigeer je spelers en coaches?
- > Wat doe je als het publiek zich misdraagt?
- > Wat kan jij doen om sportief gedrag te stimuleren?

Wat bereid je voor?

- > Neem één lastige wedstrijdsituatie mee, die je zelf hebt meegemaakt op het gebied van Leiderschap en (bevorderen van) Sportiviteit. Deze wordt besproken in de workshop.

Wat neem je mee?

- > Pen & papier, plus je voorbereiding. Sportkleding is niet nodig.

Wat doe je achteraf?

- > Bij deze workshop hoort praktijkopdracht D, waarbij je naar een wedstrijd gaat kijken en kijkt naar de sportiviteit op het veld en de (preventieve) acties van de scheidsrechter.
- > Je fluit twee wedstrijden met een ervaren collega; dit zijn praktijkopdracht E en F.
- > Praktijkopdracht E en F doe je voor jezelf. Praktijkopdracht D stuur je naar de expert van de workshop. Alle drie de praktijkopdrachten komen daarna in je portfolio.

4.5. PORTFOLIO

Je portfolio is een word document met inhoudsopgave en bestaat uit praktijkopdrachten A tot en met F inclusief de goedkeuringsmails van de experts, het begeleidingsformulier van de verenigingsscheidsrechter die je hebt begeleid en het positieve resultaat van je spelregelexamen.

Je portfolio stuur je op naar de medewerker scheidsrechtersopleidingen van de NBB. Deze beoordeelt het portfolio op compleetheid. Wanneer je portfolio compleet is, kan je praktijktoets worden ingepland door de afdelingsinplanner. De medewerker scheidsrechtersopleidingen zorgt voor de afstemming met inplanner.

4.6. PRAKTIJKTOETS

Wanneer je portfolio compleet is, ben je klaar om je praktijkexamen te fluiten. Dit is je Proeve van Bekwaamheid (PvB). Je fluit dit examen met een ervaren collega.

De PvB-beoordelaar is voorafgaand aan de wedstrijd bij de voorbespreking met je collega aanwezig. Zorg dat je hier goede afspraken maakt met je collega over hoe jullie deze wedstrijd gaan fluiten. Evalueer deze afspraken en het verloop van de wedstrijd regelmatig met je collega in time outs en tussen de kwarten.

De PvB-beoordelaar kijkt naar vijftien onderdelen. Deze onderdelen (competenties) is een beperkt aantal van de totale lijst met competenties, maar zijn representatief voor het fluiten van een wedstrijd. Het toetsformulier, op basis waarvan je wordt beoordeeld, is opgenomen in de bijlage (zie bijlage 2).

Na de wedstrijd bespreekt de PvB-beoordelaar jouw optreden en de samenwerking met je collega. Hier wordt bekend of je de praktijktoets hebt gehaald. Ook geeft hij nog tips waar je aan kan werken; want je bent nooit uitgeleerd!

Wanneer de praktijktoets voldoende is beoordeeld heb je de BS3-opleiding succesvol afgerond. Mocht je de praktijktoets niet hebben gehaald, dan is het mogelijk een herkansing te doen. Hiervoor wordt een aparte bijdrage in rekening gebracht. Voor een herkansing kan contact worden opgenomen met de medewerker scheidsrechtersopleidingen van de NBB.

5. VERVOLG

Na het behalen van je BS3-diploma is het advies: ga veel fluiten! Door ervaring op te doen word je een betere scheidsrechter en wordt fluiten nóg leuker.

Voor ambitieuze scheidsrechters is het behalen van het BS3-diploma slechts een onderdeel van een traject. Dit traject bestaat verder uit veel fluiten, begeleid worden door een scheidsrechtercoach, beoordeeld worden en bijscholingen volgen. Wanneer iemand er aan toe is, is het mogelijk de opleiding tot Basketball Scheidsrechter niveau 4 (BS4) te gaan volgen, waarmee op landelijk niveau gefloten mag worden.

Voor meer informatie over de verschillende onderdelen kan contact worden opgenomen met de medewerker scheidsrechtersopleidingen van de NBB en/of de afdelingswerkgroep arbitrage.

BIJLAGE 1. TIPS VOOR BEGELEIDERS

Je kunt je rol als begeleider op twee verschillende manieren invullen: op het veld als collega-scheidsrechter, of vanaf de zijlijn als begeleider. Ga in dat geval in de buurt van de jurytafel zitten, zodat je de communicatie met de jury, coaches en spelersbanken kan volgen. Ook kan je in dat geval tijdens time outs en tussen de kwarten in het kort wat zaken met de scheidsrechters bespreken. Maak vooraf duidelijk aan beide coaches wat jouw rol is tijdens de wedstrijd (en wat niet).

Voor de wedstrijd

- > Vraag naar eerdere ervaringen van de scheidsrechters: Wat voor feedback heeft hij/zij gehad? Wat ziet hij/zij als eigen aandachtspunten? Zorg voor een voorbespreking tussen de scheidsrechters onderling: wat zijn hun afspraken? Denk hierbij aan communicatie, vakkenverdeling, gedrag spelers/coaches.
- > Benadruk het positieve: samen gaan we er een mooie wedstrijd van maken!

Tijdens de wedstrijd

- > Geef de scheidsrechters in de wedstrijd de ruimte om hun eigen dingen te doen. Wanneer je mee fluit, wees dan terughoudend in het fluiten in het gebied van de ander! Grijp in, waar nodig, wanneer er zich incidenten of onverwachte situaties voordoen. Bescherm de deelnemer voor reacties van spelers, coaches en publiek. Geef de scheidsrechter de ruimte dit zelf op te lossen, maar treed op wanneer nodig. Dit kan ook als je als begeleider naast het veld zit!
- > Gebruik time outs en momenten tussen de periodes om te overleggen. Geef per moment maximaal twee aanwijzingen, en probeer daar later op terug te komen.
- > Ga in de rust naar een kleedkamer of een andere rustige ruimte. Daar kijk je samen terug op de eerste helft en geef je aanwijzingen voor de tweede helft.

Na de wedstrijd

- > Neem de tijd om samen terug te kijken. Laat de scheidsrechter vertellen. Hoe kijkt hij terug op de wedstrijd? Wat ging er goed? Wat kan er beter? Hoe kan dat beter?
- > Vul daarna zelf aan wanneer nodig op punten die nog niet voorbij gekomen zijn. Maak dit zo concreet mogelijk en richt je daarbij op praktische tips.
- > Vul samen het formulier in dat bij de praktijkopdracht hoort.
- > Benoem de belangrijkste punten: kleine zaken benoemen leiden te veel af van elementen die belangrijker waren.
- > Wees altijd positief-kritisch!
- > Nodig de deelnemer uit om tot een dialoog te komen. Dram niet door met je tips. Het is uiteindelijk aan de deelnemer wat hij er mee wil doen.
- > Breng jouw enthousiasme en liefde voor de sport en het fluiten over op de ander.

BIJLAGE 2. PRAKTIJKTOETSFORMULIER BS3

Wanneer aan alle vijftien onderdelen **voldaan** is, ben je geslaagd. De criteria voor het slagen staan in het opleidingsplan vermeld.

Deelnemer:		Vereniging	
Lidnummer:		Wedstrijd:	
Geboorteplaats:		Datum & tijd:	
		Beoordelaar:	

Per onderdeel invullen:

Voldaan / Niet voldaan

Geef een toelichting: Wat heb je waargenomen?

Vorbereiding

V/NV

Wat ging er goed? Wat kon er beter?

1. Voorgescreven uitrusting		
2. Overlegt met teambegeleiders		

Fluiten

3. Past de spelregels toe		
4. Onderbreekt de wedstrijd		
5. Gebruikt signalen		
6. Bestraft wangedrag		

Begeleiding wedstrijd

7. Kiest goede positie		
8. Houdt controle over wedstrijd		
9. Grijpt in op juiste momenten		

Omgang met spelers/coaches

10. Verplaatst zich in spelers		
11. Gaat correct om met anderen		
12. Stimuleert respectvol gedrag		

Samenwerking

13. Houdt zich aan afspraken		
14. Ondersteunt collega		
15. Evalueert met collega		

Alles voldaan en geslaagd? (Ja/Nee)	Handtekening beoordelaar	Handtekening deelnemer

PRAKTIJKTOETSFORMULIER BS3 UITWERKING VAN DE TOETSONDERDELEN

	Te beoordelen onderdeel	Wat willen we zien?	Code uit KSS*
	Voorbereiding		
1	Voorgeschreven uitrusting	<i>Een scherp klinkende fluit Een (verplicht voorgeschreven) grijs (oranje) shirt. Lange zwarte broek, zwarte schoenen, zwarte fluit en koord. Gewenst: zwart trainingsjack</i>	3.1.1.3 en 3.1.1.4
2	Overlegt met teambegeleiders	<i>Stelt zich, na betreden van het veld, voor aan de (playing)coaches van beide teams. Voert een captains meeting uit, voorafgaand aan de wedstrijd.</i>	3.1.1.6
	Fluiten		
3	Past de spelregels toe	<i>Laat de wedstrijd doorgaan waar mogelijk, en grijpt in volgens de basisspelregels, indien nodig.</i>	3.1.2.2
4	Onderbreekt de wedstrijd	<i>Fluit helder/luid bij overtredingen of fouten of andere situaties die daar om vragen. Toont met juiste spelhervattingen aan de correcte strafuitvoer bij de desbetreffende fout of overtreding te weten.</i>	3.1.2.3
5	Gebruikt signalen	<i>Past de correcte signalen toe.</i>	3.1.2.4
6	Bestraft wangedrag	<i>Geeft op de juiste momenten U,T en D-fouten.</i>	3.1.2.6
	Begeleiding wedstrijd		
7	Kiest goede positie	<i>Beweegt op juiste wijze als leidende en volgende scheidsrechter.</i>	3.1.3.1
8	Houdt controle over wedstrijd	<i>De scheidsrechter handelt preventief en communiceert op correcte wijze met spelers/coaches/ juryleden.</i>	3.1.3.6
9	Grijpt in op juiste momenten	<i>Fluit situaties af en bestraft spelers en coaches om de wedstrijd in de hand te houden.</i>	3.1.3.7
	Omgang met spelers/coaches		
10	Verplaatst zich in spelers	<i>Heeft een enthousiaste en betrokken uitstraling en helpt spelers het spel snel te laten hervatten.</i>	3.1.4.1
11	Gaat correct om met anderen	<i>Communiceert respectvol met spelers en coaches om een positieve sportomgeving te realiseren. Is netjes in de uitleg, geeft correcte antwoorden, schreeuwt niet en is beleefd naar de deelnemers.</i>	3.1.4.3

12	Stimuleert respectvol gedrag	<i>Spreekt spelers en begeleiders aan op ongewenst gedrag. Geeft consequenties aan van niet vertonen van gewenst gedrag. Neemt maatregelen bij ongewenst gedrag publiek: schakelt aanvoerder/coach in.</i>	3.1.4.5
	Samenwerking		
13	Houdt zich aan afspraken	<i>Maakt voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met collega scheidsrechter en stemt het houden aan deze afspraken met collega af.</i>	3.1.5.1
14	Ondersteunt collega	<i>Helpt collega wanneer deze hulp nodig heeft, bijvoorbeeld bij het niet goed kunnen beoordelen van een situatie.</i>	3.1.5.5
15	Evalueert met collega	<i>Houdt een post-game bespreking met collega en bespreekt hierin verbeterpunten voor beide scheidsrechters en eventueel specifieke situaties.</i>	3.1.5.6

* N.B.: de codes uit KSS corresponderen met de nummers in de competentiematrix BS3 (zie bijlage 3).

BIJLAGE 3. COMPETENTIEMATRIX BS3

Dit is een totaaloverzicht van de competenties volgens de Kwalificatiestructuur Sport, die in de toelichting specifiek is gemaakt voor de opleiding Basketball Scheidsrechter 3. De vijftien competenties die worden getoetst in het praktijkexamen, zijn in onderstaande tabel aangekruist.

Kerntaak 3.1 Leiden van wedstrijden		Toelichting
3.1.1 Bereidt zich voor op de wedstrijden		
3.1.1.1	Houdt zich op de hoogte van wijzigingen in regels en reglementen	<i>Bestudeert de berichten vanuit afdeling over gewijzigde spelregels. Voldoet aan de normen van de verplichte spelregeltesten.</i>
3.1.1.2	Is op tijd aanwezig	<i>Is minimaal 45 minuten voor aanvang van de wedstrijd in de hal. Is 20 minuten voor aanvang van de wedstrijd, omgekleed, op het veld</i>
3.1.1.3	Zorgt voor scheidsrechtersattributen	Een scherp klinkende fluit.
3.1.1.4	Draagt voorgeschreven schoeisel en kleding	X Een (verplicht voorgeschreven) grijs (oranje) shirt. Lange zwarte broek, zwarte schoenen, zwarte fluit en koord. Gewenst: zwart trainingsjack
3.1.1.5	Controleert wedstrijdgeving en -materialen	<i>Controleert ingevulde wedstrijdformulier (spelerskaarten/coachlicenties), tijdwaarneming en eventueel aanwezig scorebord, juryattributen met signalen, controleert de plaatsing van de baskets en ringhoogte. Opstelling spelersbanken en jurytafel. En controleert tevens op en rond het speelveld op veiligheid.</i>
3.1.1.6	Overlegt met begeleiders van de teams	X Stelt zich, na betreden van het veld, voor aan de (playing)coaches van beide teams. Voert een captains meeting uit, voorafgaand aan de wedstrijd.
3.1.1.7	Gaat correct om met alle betrokkenen.	<i>Is netjes in de uitleg, geeft correcte antwoorden, is beleefd, schreeuwt niet. Initieert een line-up.</i>
3.1.1.8	Zorgt voor toereikende lichamelijke gesteldheid (conditie, zicht)	<i>Behaalt de voorgeschreven conditietest.</i>
3.1.1.9	Introduceert zichzelf bij de wedstrijdorganisatie.	<i>Meldt zich bij de organiserende vereniging c.q. zaalwacht.</i>
3.1.1.10	Oriënteert zich op de wedstrijd	<i>Besprekt in de pre-game bespreking de belangen van de wedstrijd.</i>

3.1.1.1 1	Neemt maatregelen voor de start van de wedstrijd.		Selecteert/controleert de wedstrijdbal. Laat de beide coaches, minimaal 10 minuten voor aanvang, de startende spelers aangeven en bevestigen.
3.1.1.1 2	Controleert uitrusting sporters		Controleert de spelers op het dragen van sieraden en correcte beschermstukken.
3.1.2 Past de spelregels toe			
3.1.2.1	Start wedstrijd volgens de regels		Start met 5 spelers van beide teams. Voert de sprongbal uit volgens de spelregels. Geeft tijd-in-signaal. Neemt positie in volgens arbitragetechniek.
3.1.2.2	Past de spelregels toe	X	Laat de wedstrijd doorgaan waar mogelijk, en grijpt in volgens de basisspelregels, indien nodig.
3.1.2.3	Onderbreekt de wedstrijd bij overtredingen	X	Fluit helder/luid bij overtredingen of fouten of andere situaties die daar om vragen. Toont met juiste spelhervattingen aan de correcte strafuitvoer bij de desbetreffende fout of overtreding te weten.
3.1.2.4	Verduidelijkt beslissingen met signalen	X	Past de correcte signalen toe.
3.1.2.5	Kent scores toe en laat gegevens noteren		Laat tafel-official de scores, straffen en overige administratie aantekenen op score-formulier, door middel van het tonen van de juiste signalen.
3.1.2.6	Straft bij wangedrag en onregelmatigheden	X	Geeft op de juiste momenten U,T en D-fouten.
3.1.2.7	Handelt volgens de reglementen		Laat wedstrijd op tijd beginnen en weet hoe te handelen als dit niet het geval is.
3.1.3 Begeleidt wedstrijden			
3.1.3.1	Kiest positie die waarneming optimaal mogelijk maakt	X	Beweegt op juiste wijze als leidende en volgende scheidsrechter.
3.1.3.2	Handelt als veiligheid in het geding komt		Onderbreekt de wedstrijd bij een 2e bal in het veld, natte speelvloer en andere incidenten. Geeft opdracht tot het laten drogen van natte plekken op de vloer.
3.1.3.3	Neemt maatregelen in geval van blessures/ongevallen		Legt de wedstrijd stil als een speler aan het hoofd gewond is, of zwaar letsel heeft en laat de bloedende speler behandelen/vervangen, Legt spel stil op het moment dat speler een potentieel risico voor andere spelers vormt.
3.1.3.4	Neemt sportbevorderende maatregelen		Laat procedures van wisselen en time-outs goed en snel uitvoeren. Waarschuwt spelers bij vangen/wegtikken bal na scores.
3.1.3.5	Communiqueert door middel van signalen		Geeft signalen van wissels en time-outs.

3.1.3.6	Houdt controle over de wedstrijd	X	<i>De scheidsrechter handelt preventief en communiceert op correcte wijze met spelers/coaches/ juryleden.</i>
3.1.3.7	Grijpt op de juiste momenten in	X	<i>Fluit situaties af en bestraft spelers en coaches om de wedstrijd in de hand te houden.</i>
3.1.4 Gaat om met de coaches en sporters.			
3.1.4.1	Verplaatst zich in de belevingswereld van de sporters	X	<i>Heeft een enthousiaste en betrokken uitstraling en helpt spelers het spel snel te laten hervatten.</i>
3.1.4.2	Vertoont voorbeeldgedrag		<i>Is objectief en heeft een actieve houding. Toont correct gedrag en blijft rustig. Is zich bewust van zijn voorbeeldrol naar anderen.</i>
3.1.4.3	Gaat correct om met alle betrokkenen	X	<i>Communiceert respectvol met spelers en coaches om een positieve sportomgeving te realiseren. Is netjes in de uitleg, geeft correcte antwoorden, schreeuwt niet en is beleefd naar de deelnemers.</i>
3.1.4.4	Legt desgewenst op geschikt moment de beoordeling/beslissing uit		<i>Kan indien, als het spel stil ligt, een korte toelichting op zijn/haar beslissing geven als deze niet duidelijk is. De spelonderbreking dient kort te duren</i>
3.1.4.5	Stimuleert respectvolle omgang	X	<i>Spreekt spelers en begeleiders aan op ongewenst gedrag. Geeft consequenties aan van niet vertonen van gewenst gedrag. Neemt maatregelen bij ongewenst gedrag publiek: schakelt aanvoerder/coach in.</i>
3.1.4.6	Is na afloop benaderbaar voor spelers en coaches		<i>Geeft spelers en coaches een hand, dankt hen voor de wedstrijd. Is beschikbaar indien coaches/spelers op een correcte manier na afloop een vraag om toelichting hebben.</i>
3.1.4.7	Houdt gepaste afstand		<i>Is niet te amicaal met spelers, coaches of publiek; staat boven de partijen</i>
3.1.4.8	Onthoudt zich van adviezen aan sporters		<i>Geeft geen advies of commentaar over technische of tactische aspecten.</i>
3.1.5 Werkt samen met collega scheidsrechters.			
3.1.5.1	Houdt zich aan gemaakte afspraken met collega scheidsrechter	X	<i>Maakt voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met collega scheidsrechter en stemt het houden aan deze afspraken met collega af.</i>
3.1.5.2	Vraagt feedback en advies aan collega		<i>Houdt eventueel een wedstrijd nabespreking met collega's, is in staat om wedstrijdbeelden van eigen wedstrijden te bekijken, is aanwezig op andere bijeenkomsten voor de eigen ontwikkeling en vraagt positieve feedback die motiverend werkt.</i>

3.1.5.3	Valt collega scheidsrechter nooit af		<i>Steunt collega voor, tijdens en na de wedstrijd.</i>
3.1.5.4	Overlegt op effectieve wijze met collega-scheidsrechter		<i>Overlegt in time-outs en pauzes met collega-scheidsrechter en communiceert (non)verbaal tijdens de wedstrijd.</i>
3.1.5.5	Ondersteunt collega indien en waar nodig	X	<i>Helpt collega wanneer deze hulp nodig heeft, bijvoorbeeld bij het niet goed kunnen beoordelen van een situatie.</i>
3.1.5.6	Evalueert samen met collega	X	<i>Houdt een post-game bespreking met collega en bespreekt hierin verbeterpunten voor beide scheidsrechters en eventueel specifieke situaties.</i>
3.1.6 Handelt formaliteiten af			
3.1.6.1	Controleert of formulier juist is ingevuld		<i>Controleert na afloop van de wedstrijd de telling op het scoreformulier, de vermelding van het winnende team en de eindstand.</i>
3.1.6.2	Plaatst handtekening onder volledig ingevuld formulier		<i>Ondertekent scoreformulier na afloop.</i>
3.1.6.3	Vermeldt definitieve verwijdering		<i>Controleert of D-fout duidelijk is aangegeven.</i>
3.1.6.4	Leverd zo nodig aanvullende verklaring		<i>Bij diskwalificatie van speler en/of coach stuurt de scheidsrechter conform de richtlijnen het formulier in dat hoort bij de diskwalificatie.</i>
3.1.6.5	Rapporteert wangedrag		<i>Stuurt, indien van toepassing, verklaring in naar bevoegde instantie, wanneer er ander ongewenst gedrag plaatsvindt dat niet in lijn is met een veilig sportklimaat.</i>
3.1.6.6	Onderhoudt contact met aanstellende instantie		<i>Houdt zich op de hoogte van aanstellingen via email, digitale informatie en/of telefoon.</i>

Kerntaak 3.3 Begeleiden van officials		Toelichting
3.3.1 Begeleidt officials (in opleiding)		
3.3.1.1	Kiest geschikte waarnemingspositie	<i>Neemt een positie in van waaruit het handelen van de scheidsrechter optimaal beoordeeld kan worden.</i>
3.3.1.2	Registreert de observatie van de hele wedstrijd aan de hand van criteria	<i>Observeert het handelen van de scheidsrechter en noteert wat is waargenomen aan de hand van vooraf opgestelde criteria.</i>
3.3.1.3	Evalueert samen met de scheidsrechter de wedstrijd en zijn handelen	<i>Besprekt aan de hand van de observatie met de scheidsrechter op positieve wijze hoe de wedstrijd is verlopen, hoe de scheidsrechter daarbinnen heeft gefunctioneerd.</i>
3.3.1.4	Verifieert waarneming door het stellen van vragen	<i>Besprekt met de scheidsrechter of hetgeen is geobserveerd, overeenkomt met de ervaring van de scheidsrechter.</i>
3.3.1.5	Stimuleert zelfreflectie van de scheidsrechter door het stellen van vragen	<i>Zoekt dialoog; voorkomt geven van alleen aanwijzingen.</i>
3.3.1.6	Geeft feedback op grond van waargenomen gedrag	<i>Geeft, aan de hand van de observaties, inzicht in het handelen op hoofdlijnen van de scheidsrechter en verduidelijkt dit met voorbeelden.</i>
3.3.1.7	Geeft adviezen ter verbetering	<i>Geeft scheidsrechter leer- en verbeterpunten mee naar de volgende wedstrijden.</i>

BIJLAGE 4. OVERZICHT ARBITRAGETECHNIEK BS3

Dit overzicht beschrijft in detail wat van scheidsrechters op niveau 3 wordt verwacht op het gebied van arbitragetechniek. Het maakt onderdeel uit van een totaal overzicht voor alle niveaus. Hier wordt slechts niveau 3 beschreven.

BS3	
Voor aanvang	▪ Klok aan laten zetten (20 min) voor aanvang van de wedstrijd ▪ Op 1.30 min voor aanvang ploegen van het veld halen
Sprongbal	▪ Hoofdscheidsrechter gooit op met gezicht naar de jurytafel ▪ 2^e scheidsrechter bij de jurytafel ▪ 2^e scheidsrechter kiest als eerste de baseline positie
Set play	▪ Globale vakverdeling: trail: 1,2,3,6; lead: 4; samen: 5 ▪ Lead: beweeg naar zijlijn of bucketlijn ▪ Trail: volg het spel, dicht erop ▪ Bewegen, instappen op schot/penetratie of na call
Lijnen	▪ Evt. helpen bij calls op de lijn van de ander
Transitie	▪ Samenwerken in press
Oogcontact	▪ Bij iedere vrije worp ▪ Voor vrijgeven van de bal ▪ Bij tegelijk fluiten, niets aangeven; eerst oogcontact
Signalen	▪ Tijd stil, tijd aan ▪ Nummers visueel doorgeven aan tafel ▪ 3-puntspoging aangeven ▪ 3-puntspoging in vak 4 doorgeven aan trail ▪ 8 seconden tellen
Vrije worpen	▪ Verantwoordelijkheden ▪ Wie geeft wat aan? ▪ Wat zeg je?
Innemen	▪ Welke kant van de speler geef je de bal vrij. Op zijlijnen? Waar sta je bij innemen baseline? ▪ 5 sec tellen ▪ Uitnemen op middenlijn; positie speler en scheidsrechter
Wisselen van positie	▪ Wisselen na een fout
Time-out	▪ Bij time-out samen overleggen in de middencirkel ▪ Check of time-out staat opgeschreven
Wissel	▪ Speler wenken